

Κοπή Βασιλόπιτας, άλλη μία σύγχρονη παρανόηση!

Συντάκτης π. Αντώνιος Χρήστου*.

Αγαπητοί μου Αναγνώστες τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, μόλις γυρίσαμε από μία κοπή Βασιλόπιτας ενός συλλόγου.

Ηδη έχουμε κόψει από την αρχή του έτους 2020 άλλες έξι, έχουμε προσκληθεί μέχρι το τέλος του μήνα σε άλλη μία και έχουμε απορρίψει άλλες 2-3 αντίστοιχες εκδηλώσεις λόγω άλλων παράλληλων εκδηλώσεων, καθώς δεν μπορούσαμε να πάμε! Γνωρίζουμε φυσικά ότι δεν είμαστε οι μόνοι, άλλοι ίσως έχουν παραβρεθεί σε πολύ περισσότερες! Αφοπλιστική ήταν και η φράση του Δημάρχου της περιοχής που παρουσία του έγινε η σημερινή κοπή βασιλόπιτας, ο οποίος χαριτολογώντας και αστειευόμενος στον χαιρετισμό του (αλλά από την άλλη σαν νούμερο είναι τρομακτικό), είπε τα εξής: «...Κλείνοντας θα πω στον Ιερέα μας π. Αντώνιο ότι πρέπει να του κάνω ιδιαίτερα μαθήματα για το πώς κόβονται τα κομμάτια της Βασιλόπιτας, τα έκοψε λάθος, εγώ ξέρω γιατί κόβω τουλάχιστον 200 βασιλόπιτες τον χρόνο...!!!».

Με αφορμή λοιπόν αυτό το περιστατικό, επιλέξαμε να ασχοληθούμε και εμείς με αυτό το φαινόμενο της κοπής της Βασιλόπιτας και τα περί αυτής σε ανάλογες εκδηλώσεις, γιατί πλέον δεν υπάρχει σύλλογος, σωματείο, επιχείρηση, δημόσιος οργανισμός, που να μην προβαίνει σε μία ανάλογη εκδήλωση από τις αρχές του νέου έτους και σχεδόν (αν πέφτει και νωρίς το Πάσχα) μέχρι το τέλος του Τριωδίου! Ας δούμε λοιπόν πώς

ξεκίνησε το έθιμο αυτό και θα το σχολιάσουμε στη σύγχρονη πρακτική του.

Όπως και με το μεγάλο θαύμα του πολλαπλασιασμού των πέντε άρτων και των δύο ιχθύων (Ματθ. ιδ' 14-22), με ευλογία από τον Κύριο τράφηκαν στην έρημο πέντε χιλιάδες άνδρες χωρίς να υπολογίζονται τα γυναικόπαιδα· χόρτασαν όλοι και περίσσεψαν και 12 μεγάλα κοφίνια από τις τροφές, απ' όπου προήλθε η γνωστή Ακολουθία της Αρτοκλασίας. Έτσι και η ευλογία της Βασιλόπιτας, προήλθε από θαύμα του Αγίου Βασιλείου. Κάποτε στην Καισάρεια της Καππαδοκίας στη Μικρά Ασία όπου Επίσκοπος ήταν ο Μέγας Βασίλειος, ήλθε να την καταλάβει ο Επαρχος της Καππαδοκίας με πρόθεση να την λεηλατήσει. Τότε ο Μέγας Βασίλειος ζήτησε από τους πλούσιους της πόλης του να μαζέψουν ό,τι χρυσαφικά μπορούσαν προκειμένου να τα παραδώσει ως "λύτρα" στον επερχόμενο κατακτητή. Πράγματι συγκεντρώθηκαν πολλά τιμαλφή. Κατά την παράδοση όμως είτε επειδή μετάνιωσε ο έπαρχος, είτε (κατ' άλλους) εκ θαύματος ο Άγιος Μερκούριος με πλήθος Αγγέλων απομάκρυνε τον στρατό του, πάντως ο Επαρχος απάλλαξε την πόλη από επικείμενη καταστροφή. Προκειμένου όμως ο Μέγας Βασίλειος να επιστρέψει τα τιμαλφή στους δικαιούχους, μη γνωρίζοντας σε ποιον ανήκει τι, έδωσε εντολή να παρασκευαστούν μικροί άρτοι εντός των οποίων τοποθέτησε ανά ένα τα νομίσματα ή τιμαλφή και τα διένειμε στους κατοίκους την επομένη του εκκλησιασμού. Το γεγονός αυτό απέληξε σε διπλή χαρά λόγω της αποφυγής της καταστροφής της πόλης και συνεχίσθηκε η παράδοση αυτή κατά τον εορτασμό της ημέρας της κοιμήσεως και μνήμης του Μεγάλου Βασιλείου, 1η Ιανουαρίου κάθε έτους.

Αυτός λοιπόν είναι ο βασικός ιστορικός και εκκλησιαστικός πυρήνας της Βασιλόπιτας και όπως βλέπουμε συνδέεται άμεσα με το πρόσωπο του Αγίου και είναι καθαρά πράξη της Εκκλησίας που όπως λέει και η σχετική ευχή «εις δόξαν σην (Του Θεού δηλαδή) και τιμήν του εν αγίοις Πατρός ημών Βασιλείου του Μεγάλου Αρχιεπισκόπου Καισαρείας της Καππαδοκίας...»! Αυτό σιγά σιγά επεκτάθηκε, στην αρχή οικογενειακά στην «κατ' οίκον Εκκλησία». Όλοι πλέον γνωρίζουν και ορίζουν την Βασιλόπιτα κατά το Ελληνικό έθιμο, την πίτα που παρασκευάζεται παραμονή της Πρωτοχρονιάς, περιέχει ένα χρυσό φλουρί (νόμισμα) που σύμφωνα με την παράδοση θα φέρει «καλή τύχη» (δεν υπάρχει τύχη, όλα είναι στην πρόνοια Του Θεού, γι' αυτό καλύτερα να λέμε «ιδιαίτερη

ευλογία») σε αυτόν που θα το βρει και κόβεται και μοιράζεται σε οικογενειακή συγκέντρωση ταυτόχρονα με τον ερχομό του νέου έτους, συνήθως μετά από φαγοπότι. Γράφεται πάνω στην Βασιλόπιτα ο αριθμός του νέου έτους με σειρά αποφλοιωμένων αμυγδάλων, με σοκολάτα ή με ζάχαρη. Η Βασιλόπιτα μπαίνει πάνω στο τραπέζι όπου ο νοικοκύρης αφού την σταυρώσει με το μαχαίρι τρεις φορές, αρχίζει να την κόβει με πρώτο κομμάτι του Χριστού, της Παναγίας, του Μεγάλου Βασιλείου, του Φτωχού και στη συνέχεια των μελών της οικογένειας συνήθως κατά ηλικία κ.α.

Μέχρι εδώ λοιπόν τα πράγματα είναι ανεκτά, δεν υπάρχει μεγάλη απόκλιση από την εκκλησιαστική καταβολή και σκοποθεσία του εθίμου. Εκεί που κατά τη γνώμη μας αρχίζει και ξεφεύγει, είναι όταν η Βασιλόπιτα άρχισε να γίνεται ένα ζαχαροπλαστικό γεγονός, καθώς δεν φτιάχνεται αλλά αγοράζεται και με ένα σωρό συνταγές (με άχνη, με σοκολάτα, με κρέμα και ό,τι άλλο φανταστεί κανείς) και γίνεται κυρίως ένα “event” από διάφορους οργανισμούς και συλλόγους. Η Βασιλόπιτα είναι η αφορμή για να γίνει η 1η συνάντηση των μελών μέσα στο νέο έτος, αυτό λειτουργεί και ως Συνέλευση, γίνεται ο απολογισμός των πεπραγμένων, ίσως και προγραμματικές δηλώσεις για νέους στόχους τη νέα χρονιά κ.λπ.

Υπάρχει δηλαδή μία συστηματική εκκοσμικευμένη προσέγγιση της κοπής της βασιλόπιτας. Οι περισσότεροι συνήθως αγνοούν και το θρησκευτικό και ιστορικό της υπόβαθρο, κάποιοι συνειδητά, κάποιοι και από άγνοια, γιατί δεν τους το έμαθε και κανείς! Φροντίζουν να την κόβουν μεταξύ τους χωρίς καν να έχουν προσκαλέσει κάποιον Ιερέα να την ευλογήσει. Οι χώροι πλέον που γίνονται οι κοπές, είναι αίθουσες ξενοδοχείων, μεγάλα κοσμικά κέντρα εκδηλώσεων και πραγματοποιούνται σε επηρεασμό της επερχόμενης περιόδου του Τριωδίου με την κοσμική του έννοια, ως ευκαιρία για γλέντι και ξεφάντωμα πάντα με το «ένδυμα» της αφορμής της κοπής της βασιλόπιτας.

Κατά δε αυτήν καθ’ αυτήν τη διαδικασία κοπής, καλούνται διάφοροι «επίσημοι» και μη, να κόψουν το κομμάτι τους και λες και βρίσκονται σε τελετή απονομής των ΟΣΚΑΡ, λένε διάφορες ευχές και αφιερώνουν και κάπου το κομμάτι τους. Για το θέμα των ευχών έχουμε μιλήσει και σε άλλα άρθρα, ότι είναι άνευ περιεχομένου, όταν δεν

υπάρχει διάθεση μετανοίας και προσπάθειας εκ μέρους μας! Συνήθως όλοι εύχονται υγεία, αλλά μετά από λίγο αναλίσκονται με τις διατροφικές καταχρήσεις και το άφθονο αλκοόλ στην ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση από αυτό που εύχονται!

Θα μπορούσαμε να πούμε και άλλα πολλά, αλλά ήδη η έκταση του άρθρου μας ξέφυγε αρκετά, γι' αυτό θα σταματήσουμε εδώ! Θέλουμε να πιστεύουμε ότι έγιναν κατανοητές διάφορες σύγχρονες παθολογίες γύρω από την βασιλόπιτα! Ας σταματήσουμε όλοι να θέλουμε να τα έχουμε καλά και με τον Χριστό και τον «Μαμωνά»! Οπως και με την Φανουρόπιτα έτσι και με την Βασιλόπιτα, προσπαθούν κάποιοι να δώσουν και θρησκευτικό ένδυμα στους κοσμικούς τους στόχους και επιδιώξεις! **Αντί να αναζητούμε το φλουρί στο κομμάτι μας, ας αναζητήσουμε στη ζωή μας να μπει όντως ο Χριστός! Οπως λέει και η ευχή της Βασιλόπιτας που είναι παρμένη από το Ευαγγέλιο «και κατεύθυνον τα διαβήματα ημών προς εργασίαν των θείων σου εντολών, ότι ουκ επ' άρτω μόνω ζήσεται άνθρωπος!».** Εμείς αντί για αυτά, ασχολούμαστε με άρτους... και θεάματα! Ας το αλλάξουμε όσο είναι καιρός!

*Ο [π. Αντώνιος Χρήστου](#) είναι Προϊστάμενος Ιερού Ναού Προφήτου Ηλία Κορμπι-Βάρης, της Ι. Μ. Γλυφάδας Ε. Β. Β. & Β. Απόφοιτος Ανωτέρας Εκκλησιαστικής Σχολής Αθηνών, Πτυχιούχος της Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών και Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου στην Ορθόδοξη Θεολογία στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.